

Den unikke historiske sammenhæng i hestesporten

Fire generationer Saltum og 11 generationer Frigga

Dorthe Christensen er nu opdrætter af tre derbyvindere

Når man går 2001-generationens bedste I-J-heste efter i detaljer, opdager man, hvilken historie, der ligger bag den til enhver tid aktuelle travsport, både hvad angår mennesker og heste.

Med hensyn til de tobenede udøvere minder det nok lidt om et cirkusmiljø, men når man inddrager opdrætterne, avlen og de enkelte hestes blodlinjer fornemmer man, at hestevæddeløbssporten må være temmelig enestående, hvad angår den historiske sammenhæng.

Det har altid fascineret mig voldsomt og gør sporten unik for mig såvel som for en masse andre, der enten er "født" ind i sporten eller har nørdet sig ind i det i løbet af nogle år.

Advarsel

Man behøver ikke nødvendigvis at være pensionist for et følge med, men er trav- og generationshistorie for mennesker og heste uinteressant for dig, så rådes du til allerede nu at springe fra og finde noget andet at bruge tiden på. Jeg er nemlig udmærket klar over, at man sagtens kan nyde sporten, eje heste og spille på væddeløb uden at fordybe sig i den del 😊

Dorthe og Per Christensen i Væddeløbsbladets Årsrevy 2009

Stjerner på stribe

Første fokus er på I'm a Photos stolte opdrættere Dorthe Dodensig Christensen og hendes mand Per Christensen, der fostrer stjerne på stjerne i Saltum tæt på Vesterhavet. Dorthe står som opdrætter af de tre derbyvindere 2005 I'm a Photo, 2018 Chock Nock og 2022 Get a Wish, og ved siden af disse stjerner som Nick Nock, Eros Zola, Glad Nock og Beatriz.

Og så er datteren Lene Dodensig i dag både kusk og løbskommentator i Aalborg.

I løbene kører hun nu mest Axel Party, som hun hjælper morfar, Jørgen Larsen, med at passe og træne. Tidligere var det Jørgens datter og Dorthes søster Anne Dodensig, der hjalp med at træne hestene på Jørgen Larsens gård.

Den "yngre" brygger Larsen er nu 86

Jørgen Larsen på 86 er den "yngre" brygger af Saltum-byggeriet, hvis store produktionsanlæg blev solgt til Carlsberg omkring årtusindskiftet. Jørgen trænede som antydnet selv et par heste, og mange kan huske Axel Partys mor Keep on Party, der trænede af Olle Goop og kørt af Preben Kjærsgård

vandt hoppederbyet i 2006. Hun var opdrættet og ejet af Jørgen, der også ejede moderen Baronesse Saltum. 'Baronessen' var en fin hest, trænede af Dorthe, ofte kørt med succes af Seppo Kukkonen i sluthalvfemserne.

Skandinavisk Mesterskab efter 33 år

Det huskes sikkert af mange, men selv om triumfen ikke er nogen hemmelighed, skal man være ret gammel for at have oplevet Skandinavisk Mesterskab 1971. Men for os gamle, der oplevede det, var det en kæmpeoplevelse, da amatøreren Jørgen Larsen fra Aalborg med Ikaros i en stærk slutspeed sikrede sejren over de stærke svenskere og nordmænd og dermed gav dansk sejr for første gang siden 2. Verdenskrig. Ikaros var da bedste danske travler, dansk mester 1971 og vinder af masser af sejre til i alt 220.516 kr. Og det var rigtig mange penge dengang.

Mor Two Step Nr. 2 i derby for 19-årige Jørgen

Men Jørgen Larsen havde gjort sig voldsomt gældende allerede i 1957 som 19-årig i sin anden sæson som amatørkusk. Først og fremmest med Ikaros' mor Two Step. Det var kendt, at den unge mand kunne køre, men nu blev parret en meget overraskende nr. 2 i Trav-derbyet (bag suveræne Tjavs-John Petersen) til oddset 380:10. Dette derby havde Taroks mor Tina Virup på femtepladsen med Karl Laursen, men det er jo en ganske anden Historie

(Øverst sejr i Skandinavisk Mesterskab - Nederst Erling med Ikaros på den gamle træningsbane)

Den gamle brygger var blandt initiativtagerne til Aalborg Væddeløbsbane

Jørgen Larsens far, den gamle Saltum-brygger Erling Larsen, var en af initiativtagerne til at åbne Aalborg Væddeløbsbane i 1954. Planerne havde ligget klar længe, men projektet blev blokeret af tyskerne, der havde haft en flyhangar på området under 2. verdenskrig.

I 1954 havde Erling Larsen for alvor fået gang i sodavandsproduktionen på Saltum-bryggeriet, som han købte et tiår før, samtidig med, at han og familien med Gudrun og sønnerne Jørgen og Henrik brugte al deres fritid på travhestene.

Nr. 2 i det første travløb

Erling var startet med Århus-travet og deltog i Aalborg-banens åbningsløb i august 1954 med Leonora the Great, som blev nr. 2 foran 25.000 tilskuere, hvor jeg som syvårig var gæst sammen med min far Otto. Vi besøgte også den meget rare og imødekommende Erling, der tog mod en masse travgæster fra hele landet.

Kunne ikke stå distance før turene i marken bag ploven

Blandt de besøgende var Walther Kaiser i forbindelse med dennes visit hos Carl Aage Præstegård i Biersted, hvor han et par år tidligere havde købt Safari the Great. Og det var en forbindelse, der gav sig udslag i, at Erling et par år senere købte Amagers toårsmester, den ovenfor nævnte derbytoer Two Step fra Kaiser. Stald Snaptun solgte, fordi hoppen ikke kunne stå distance!

Hun var alligevel dyr set med Erlings briller, 4.000 kr, men det viste sig som en god investering. Distanceevnen fik hun opbygget bag ploven! - og hun blev da for resten også Provinsmester med Jørgen i sulkyen i 1958.

"Vi har gjort os umage"

Erling havde enorm kærlighed til hestene, Ikaros nød sit otium og blev begravet på gården, ligesom tressernes travhest Cim Payne, som Erling Larsen tog til sig, da Det Danske Travselskab, Amager Travselskab, Opdrætterforeningen og Centralforbundet ved en fælles indsats forhindrede videresalg til fortsat karriere i England, da Cim Payne var faldet for den daværende aldersgrænse på 12 år i Danmark.

Erling og Ikaros i folden

Siden 1950-erne har nærmest alle i familien, kvinder som mænd, været beskæftiget mange af døgnets vågne timer med både bryggeri og travheste, og når man spørger Dorthe til succesen, er svaret bare: "Vi har gjort os umage".

**Dorthes tre opdrættede
derbyvindere:**

(Fotos af Burt Seeger)

**I'm a Photo (Staffan Nilsson)
Født 2001
v. S J's Photo
af Waking Saltum**

**Chock Nock (Bjørn Goop)
Født 2014
v. S J's Photo
af Flicka Trøjborg
(Hvad hedder Jeppe Juels
hest på andenpladsen? Se
svaret sidst i artiklen)**

**Get a Wish (Bo Westergaard)
Født 2018
v. Wishing Stone
af Amanda Vang**

Otte generationer Emma Signal Girl

Når vi ser på afstamningen for vores næste fokus I'm a Photo, begynder vi modsat stald Saltum i "gamle dage" og starter med den amerikanske hoppe Emma Signal Girl, der var en del af den meget vellykkede USA-import, der blev foretaget i 1954. Andre importere det år var avlshingstene Lloyd Hanover og Lance Hanover, der fik stor betydning for den danske travsport i de kommende årtier.

Emma Signal Girl var hentet hjem, vist nok som en af de første heste, der blev fløjet over Atlanten til dansk travsport. Hun blev hjembragt til stutteri Langesø, Marius Jacobsen/Poul Jacobsen og træner Gerhard Petersen, der var med på indkøbsturen.

Marius havde været hesteejer i hvert fald siden 1922, hvor hans hest Champion vandt på Amager Travbanes åbningsdag.

Skakternede ejerfarver

Marius og sønnen Poul Jacobsens heste havde på det tidspunkt hjemsted ved Langesø i Ringsted, og det var forklaringen på navnet stutteriets navn. Dengang havde hver hesteejer sine egne "farver", og Langesøs var den skakternede sort-hvide, som i dag ses som trænerfarven hos Poul Jacobsens søn Axel, flerårig champion, dobbelt derbyvinder - og stadig aktiv såvel som træner og kusk i Lunden.

Axel Jacobsen i trænerfarver, oprindeligt stutteri Langesøs ejerfarver. Her i afcantring før derbysejr med Game Høgh i 1984 - Foto: Burt Seeger.

Emma Signal Girl (US) -født 1947

Captain Frost 1954
og Aconto 1955
og Cowgirl 1957

Libretto 1965

Snoopy Mission 1971

Early Dirt 1978

Okibur 1987

Always New 1993
Waking Saltum 1992

I'm a Photo 2001

At stutteriet senere er flyttet nordpå til Fredensborg, er en anden sag, men det er jo aktivt som en hesteejersald den dag i dag med Axel Jacobsen som repræsentant. Mere end hundrede år efter, at bedstefar Marius købte sin første hest.

Samtidig med importen af hopper skulle der importeres hingste, og Langesø investerede i Wayraid og havde vist også en finger med i spillet i indkøbet af Janitschar til Opdrætterforeningen.

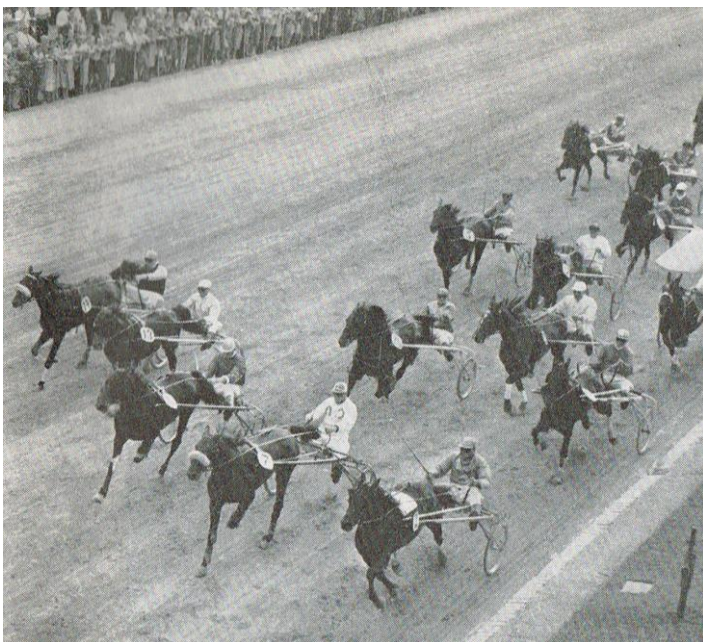
En risiko for en hoppejer: at købe avlshingst

Dermed udsatte de sig for den risiko, der opstår, når en hoppejer køber en uprøvet avlshingst og af naturlige årsager føler sig tvunget til selv at bruge den, selv om bedre alternativer måske findes. Emma Signal Girl blev nemlig bedækket ved Wayraid og Janitschar, og det kom der ikke meget godt ud af i første runde.

Til gengæld blev det lille fø, Emma Signal Girl medbragte fra USA med faderen Victory Song, og det foster, hun bar på ved Diplomat Hanover, til rene stjerner.

Captain Frost (Sophus Bügel Hansen) - nr. 2 i Derby 1958

Dette billede er taget fra dommertårnet ved derbyet i 1959 med Aconto i front for Mark Ingdam. Er billedet taget efter starten? Efter omgang? Efter 2 omgange? I opløbet? Gæt - og se forklaring næste side.

Derbytoerne

Navnene var Captain Frost og Aconto. Captain Frost blev som "mockindlænder" - hjembragt i fødselsåret - optaget i UV-årgangens fødselsregister 1954, og Aconto var jo normalt danskfødt med det rigtige forbogstav i årgang 1955.

Begge var derbyprøvevindere og blandt topfavoritterne til derbysejren. Captain Frost blev solgt til stutteri Cathrineberg og kom i træning hos "fusse", Sophus Bügel-Hansen. Han var på sin side barnebarn af Sofus Sørensen, den gamle champion (første gang 1917) og rival til Koster.

Captain Frost var en skøn lille hest med voldsom speed, men nok ikke noget distancefænomen, og i en hård kamp måtte parret nøjes med andenpladsen i 1958-derbyet til Victory King og Georg Andersen. I 4-årsmesterskabet på Amager blev parret nr. 2 til Uffe Kejlstrup og Gerhard Petersen.

Aconto havnede hos Mark Ingdam og var heller ikke distancetærk, men endte alligevel som topfavoritten i det derby, hvor Aprilsnar med Leif Nielsen løb forbi alt og alle på sidste langside til overlegen sejr til derbyhistoriens næststørste odds på 38,79. Aconto blev en tapper nr. 2 efter et noget mærkeligt løb.

Angreb i fem spor

Billedet nederst på forrige side er fra derbyet 1959, hvor Aconto og Mark Ingdam fører i inderbanen. Man skulle tro, det var taget enten kort efter start eller ved målpassage. Men nej, det er taget en omgang før mål, hvor flere kuske fandt det passende at angribe i tredje, fjerde og femte spor kort inden Strandvejssvinget for sidste gang. I andet spor Ernst Petersen med Akvavit, i tredje Gerhard Petersen med Allegro, i fjerde Poul Guttermann med Aksel og yderst Anita Cathrineberg med Sophus Bügel-Hansen. De to yderste nåede ikke i præmierækken - forklaring er vel unødvendig, og derbyvinderen Aprilsnar ses ikke engang på billedet. Så meget gik de i stå foran!

Nu til dyrlægen Hans Christian Sørensen

I første generation efter Emma Signal Girl beholdt Poul Jacobsen 1957-afkommet Cowgirl. Hendes bedste afkom var Mahogany. Datteren Libretto blev solgt til Keld Sørensen og dyrlægen Hans Christian Sørensen, og hun fik fire afkom med præmier over 100.000 kr.

Early Dirt i Hoppederby nr. 2

Blandt disse var Snoopy Mission, som med Pay Dirt som partner leverede Early Dirt, vinder af Hoppe-derby nr. 2 i 1982 med Steen Juul som træner og kusk. Hun gik i avlen året efter, og i 1987 blev hun med den berømte svensk-franske Tibur som partner mor til Okibur.

Hans Chr. Sørensen, Early Dirt og Steen Juul i 1982 efter Hoppederby nr. 2 - Foto: Burt Seeger

Hjemmelavet derbyvinder med Lilli Hanover som ophav

Okibur var ingen succes som væddeløber, men hun plettede i sit første forsøg i avlsboksen med fire-millionæren Always New, hvis far naturligvis var Hans Chr. Sørensens derbyvinder fra 1990, New Quick.

Et sidespring: New Quick var af guldrandet afstamning med verdensrekordholderen Dilli Hanover som mor, og hun var på sin side ud af en enestående søskendeflok med fem heste over den kvarte million kr. i præmier.

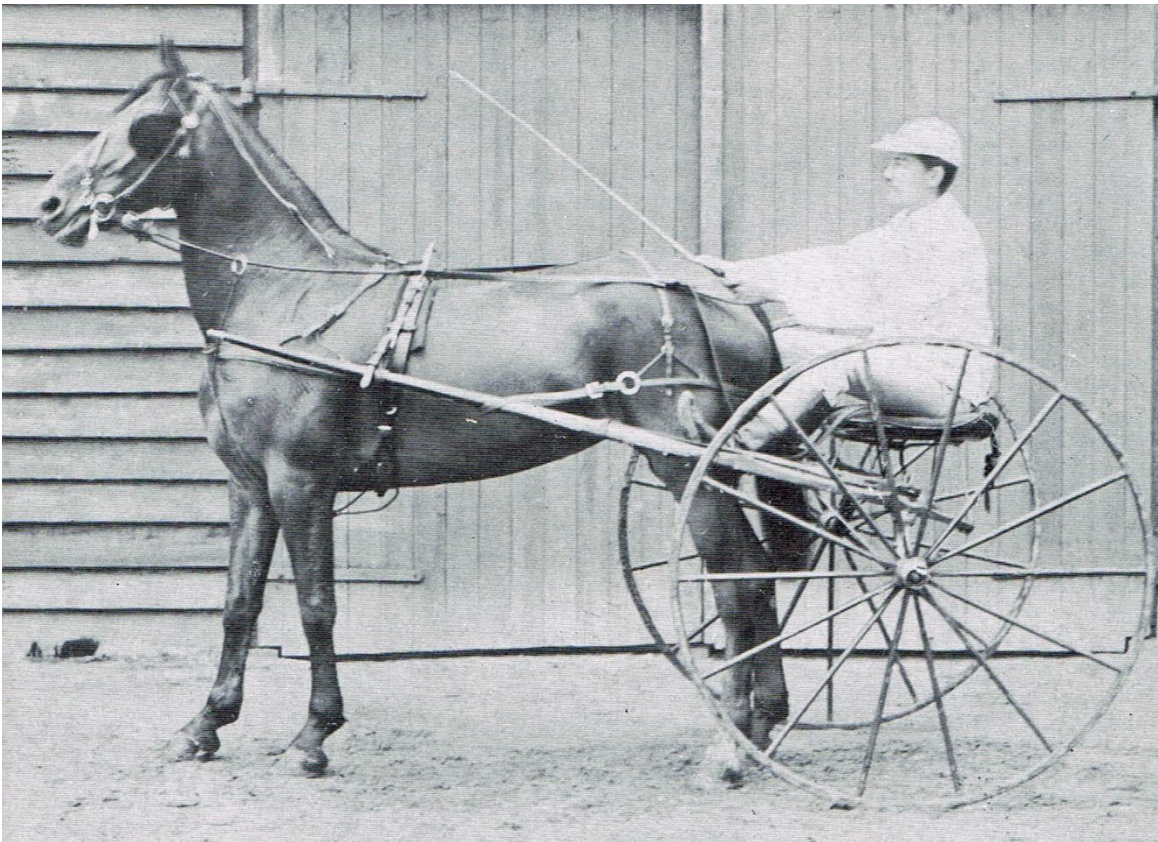
Moderen Lilli Hanover til New Quick var ejet af Hans Chr. Sørensens svigerfar Lars Nødgaard, og hun var pudsigt nok datter af Lance Hanover, der jo blev importeret i 1954 samme år som Emma Signal Girl. Afkommet til Lilli kom generelt i træning hos Steen Juul, der blev tredje i derbyet med Copperfield.

Tilbage på sporet (Se skemaet med moderlinjen) : Der kom flere berømt heder ud af denne hoppelinje, men vi koncentrerer os her om Okibur, der fik hoppen Waking Saltum i 1992. Hun kom i Dorthe Christensens eje og træning, og bl.a. med Seppo Kukkonen vandt hun 12 sejre og over 100.000 kr.

Waking Saltum huskes givetvis af mange, men hun blev først rigtig berømt i kraft af I'm a Photo.

Ni ud af 10 startende afkom efter Waking Saltum med Hakkinen som næstbedste vandt over 100.000 kr. Tre af døtrene er stadig i avlen, men endnu uden at levere den næste generations stjerne. Det kommer nok. Dorthe og Per gør sig jo umage.

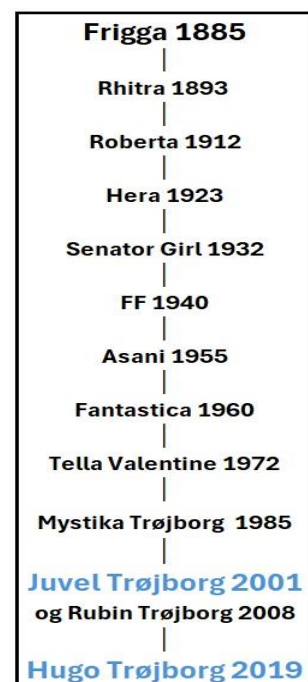
Den ældste hoppelinje – 10 generationer til Juvel Trøjborg

Frigga med grosserer Johs. Thornam. Foto formentlig taget i Charlottenlund i 1891.

Sådan ligger der en historie og/eller et drama bag næsten enhver travhest og kusk. Tag nu bare derbytoren til l'm a Photo, Juvel Trøjborg med Knud Mønster, som er det tredje fokus.

Moderlinjen til Juvel Trøjborg er den ældste, der findes i dansk travsport, og vi skal tilbage til dansk travsports start. Frigga, som ses på billedet med grosserer Johs. Thornam, var blandt de heste, der startede på Charlottenlund Travbane i åbningsåret 1891.

Frigga født 1885 var ud af dansk landavl med Frederiksborg-blod gennem moderen. Hun blev bedækket med den russiske Prirack i 1892 og leverede året hoppen Rhitra, der blev født i 1893, som nr. 4 i det netop da oprettede danske fødselsregister på otte heste. Hun var lynhurtig, sejrede i anden start som toårs, og hun satte dansk kilometerrekord med tiden 2 minutter og 4,3 sekunder - svarende til en fart på 29 km/timen. I dag løber de hurtigste travere væddeløb med gennemsnitsfart på 53 km/time - og kommer i startspeed op på dobbelt fart af Rhitra!

Det første derby

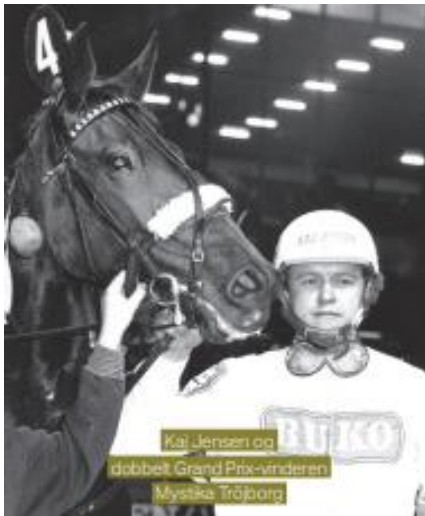
Rhitra startede i 1897 i det første derby i Charlottenlund, men her var danskerne slet ikke konkurrencedygtige mod de tyske gæster, og det var bestemt, at det næste derby året efter i 1898 kun skulle bestå af danskregistrerede heste. Løbet kom nu til at hedde Dansk Traver Derby, som har været kørt hvert år siden. Så der på søndag køres Trav-derby nr. 127.

Rhitra på sine gamle dage med toldinspektør Frederiksen og frue samt hund. Foto taget mellem 1912 og 1919. Fra lokalhistorisk arkiv Fredericia.

Efter en fin karriere gik Rhitra i avlen og fik fem føøl, heriblandt (se skemaet), Roberta i 1912, før hun som 19-årig blev solgt som gammel pensionær til toldbetjenten i Vamdrup nær Kolding.

Man skal huske på, at grænsen til Tyskland lå helt her oppe før Genforeningen i 1920. Rhitra var hyggehest for familien indtil 1919, hvor hun ikke kunne mere. Toldbetjenten beskrev det som "en stor sorg", da han sendte hende til de evige græsmarker.

Mystika Trøjborg og Kaj Jensen

Spring på 7 generationer til Mystika og Trøjborggård

Nu springer vi lige syv hestegenerationer i moderlinjen - dermed igennem den suveræne toårsstjerne Asani (Vagn Lønborg) – og når frem til Mystika Trøjborg, der vandt både Jysk 3-års og 4-års Hoppe Grand Prix i slutfirserne med Kaj Jensen.

Kaj var blevet træner i 1980 efter anden uddannelse og flere jobs uden for sporten, og det har nok hjulpet ham i kundeplejen og hans charmerende forsøg på og evne til at kunne overbevise andre mennesker om hvad som helst 😊. Stutteri-navnet Trøjborg blev en realitet, da Kaj som 16-årig i 1966 fik overbevist sin far, kvæg- og svinebonden Holger og mor Inger om, at de måtte investere i en travhest - og begynde med opdræt. Det skete på Trøjborggård i Ravnholt, nær Tranbjerg syd for Århus.

Allerede anden årgang af "Trøjborg-hestene" bød på en stjerne, Trøjborgtøsen, der var i træning hos Mogens Larsen i Charlottenlund, men da Mogens i derbyet skulle køre næstfavoritten Tulle Søgård, fik Kaj som amatør køreturen bag Trøjborgtøsen. Vinder blev Tarok (Jørn Laursen) foran Tulle med Trøjborgtøsen som en overraskende og flot nr. 4 for Kaj.

Senere blev Trøjborgtøsen mormor til Mathilde Trøjborg, Hoppederbyvinder for Knud Mønster, rekordsætter for Flemming Jensen og vel en af dansk travhistories bedste hopper.

Allerede i 1976 var Kaj flyttet til Obstruplund (nu hjemsted for Kim Madsen), og sammen med Jeanette flyttede han så senere videre til Hovhedegård nær Aalborg, mens bror Viggo og Betina siden dengang har passet Trøjborggård og Trøjborg-opdrættet på fineste vis, i mange år efter Holgers død sammen med mor Inger. Og som det ses i skemaet har de senest været hyperaktuelle med derbydeltageren Hugo Trøjborg, der sprintede 1.10,6 på Bjerke-banen i efteråret. Hugo Trøjborg er barn af Rubin Trøjborg, en lillesøster til Mystika!

140 heste på Hovhedegård

På stutteri Trøjborggård er der stadig 10-12 hopper og en del pensionsheste, og på Hovhedegård er der i bedæknings sæsonen op til 140 avlshopper sammen med de opstillede avlshingste. Her har Great Challenger og From Above US brilleret i årevis, og Great Challengers meget succesrige søn Valokaja Hindø bliver introduceret i år.

Kaj har travlt, da han også har en del heste i træning. Dansk travsport har i øvrigt meget at takke den nu 73-årige træner for. Han er stillet op med sine heste utallige gange, hvor væddeløbsarrangørerne har manglet deltagere.

Kaj og Jeanette har to sønner, Casper og Matthias, og her er tredje generation i gang i form af Casper i gang som beslagssmed, nu med travet mest som hobby, mens Matthias deler Kajs ungdomspassion for cykelsport.

Juvel Trøjborg og Michelles ulykke

Mystika Trøjborg er altså mor til Juvel Trøjborg, der er blevet en helt særlig hest for Mønsterfamilien af flere grunde.

Han var som nævnt i derbyartikel nr. 7 en af favoritterne i 2005-derbyet, da ulykken skete en uge før. Da datteren Michelle i en alder af 10 år blev løbet omkuld af et hold heste i folden. Hun blev så alvorligt skadet i hovedet, at hun i flere dage svævede mellem liv og død. Knud havde været ved at slette Juvel Trøjborg i derbyet, men besluttede sig til at starte, da han fik besked om, at Michelle overlevede.

Selve historien er kendt vidt og bredt og skal ikke dissekteres nærmere. Det var naturligvis en meget traumatisk periode for familien Mønster.

Jeg fulgte deres uro og bekymringer, for jeg husker tydeligt, at vi sad og spiste sammen i Paris i forbindelse med Prix d' Amerique i året efter, hvor de stadig var ulykkelige over det skete, og hvor jeg selv havde en tilsvarende sorg i den allernærmeste familie.

Escape og Michelle - Hesselborg foto

Smokin Joe og Michelle - Hesselborg foto

Miraklet og modet

Derfor et det jo lidt af et mirakel, at Michelle i dag er en af de bedste monteryttere i dansk travsport i en alder af 30 år. Med en generel sejrprocent de sidste fem år på 25%. Sejr i hver fjerde start!

Og sandelig om ikke hun i en alder af 18 år på ryggen af Juvel Trøjborg sørgede for den næstsidste præmie til denne hædershest, der da havde indløbet mere end 2 millioner kr. Det var dog ikke Michelles første montéstart. Den husker Knud til gengæld tydeligt, for han stod sammen med sin læremester Birger Jørgensen og var sammen med ham rystende nervøs for, at Michelle skulle falde af.

Det var modigt af Knud og Birgitte at sende Michelle ud til hestene igen efter ulykken, men hvor var det dog godt, at de ikke bremsede dette stortalent i at få sine drømme opfyldt.

Med denne beskrivelse af heste og mennesker bag l'am a Photo og Juvel Trøjborg, og med beskrivelse af de tidligere I-J-derbyvindere mener jeg faktisk at være kommet rundt om der meste af dansk travsports historie i uddrag, og jeg spørger bare, om nogen andre sportsgrene kan levere den sammenhæng i fortid, nutid og fremtid, hvad angår de deltagende sportsudøvere, såvel heste som mennesker.

Det er da fascinerende – respekt for passionen

Og det er samtidig en historie om mennesker, der lever og ånder for sporten – og ser stort på arbejdstider, ferier og fridage.

Noget "fjolle" i dagens Danmark siger nogle, "respekt for passionen", siger jeg.

Og noget, vi i samarbejde på tværs af baner og tilknytning til sporten skal værne om og bevare. Start med at opleve stemning og historie ved at besøge Lunden i derbyweekenden.

Tak for din læsning
Mvh Lars Donatzky

(Svaret på spørgsmål vedr. Jeppe Juels hest i C-derbyet 2018: Cool Shadow)